

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejeman
1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 10. januarja 1890.

Štev. 1.

Šolski razgovor v deželnem zboru.

III.

Kjer gre zoper Slovence, tam mora vselej Seebacher zraven biti. Poje pa leto za letom zmirom eno in isto pesem, ki se glasi: Slovenci hočejo z Nemci v miru živeti, oni brez nemščine ne morejo shajati in so zadovoljni z nemškimi šolami. Tudi pri tem razgovoru je te orglje na novo navil. Rekel je, da se vsak lahko prepriča, da Slovenci niso za slovenske, ampak za nemške šole. Ja, ktere Slovence pa Seebacher misli? On ima zmirom le Vetrinjske Slovence pred očmi! To pa vsi vemo, da ima znani nasprotnik Slovencev vitez Moro suknarsko tovarno v Vetrinjah. V tistej dela kakih 300 delavcev, večjidel so domači Vetrinjski Slovenci. Delavci so še precej dobro plačani, in ker vejo, kakšnega duha je njih gospod, ali se je potem čuditi, da zavolj ljubega kruhka zatajujejo slovenščino in se izrekajo za nemško šolo? Ta Morov duh vlada celo Vetrinjsko občino, in nje župan je Seebacher! Zato se ni čuditi, zakaj je Seebacher tako vnet Nемец. V enaki odvisnosti, kakor Vetrinjski, živijo še nekteri drugi koroški Slovenci, in to so tisti, na ktere se Seebacher zmirom sklicuje. So pa še drugi kraji na Koroškem, kjer ljudstvo želi in prosi za slovenske šole. Ali mar ti nemajo nič govoriti? Ali mar Seebacher za nje ne ve? No, mi mu hočemo pomagati, da se jih spomni. Ko so bile volitve za deželni zbor, je dobil Seebacher kakih 100 glasov od nemških Feldkirchnerjev in pa od nemškutarjev Celovške okolice. Spominjal pa se bo, da je 35 glasov zoper njega in za Martina Štiha glasovalo. Evo! to so tisti, ki hočejo slovensko šolo. Bili so Rožani, potem Kotmirci, Medgorci, Škofičani, Radiščani, Šmihelčani in še nekteri. Celo v Vetrinjah, v prestolnici Morovi in Seebacherjevi, je nemška stranka zmagala le za par glasov. Nadalje sta bila v Velikoveu voljena slovenska poslanca Einspieler in Muri. Kdo jih je pa volil? Tisti Slovenci, ki hočejo slovensko šolo. To so volilni možje pri zadnji volitvi potrdili s svojimi podpisi, namreč da hočejo slovenske šole. Ali Vi, g. Seebacher, tega še niste slišali? Če niste, veste pa zdaj, in drugokrat nikar ne govorite, da Slovenci hočejo nemške šole. Kajti vi Vetrinjski nemate pravice, govoriti v imenu vseh koroških Slovencev. Sploh pa se sme reči, da imata naša poslanca Einspieler in Muri več pravice, govoriti v imenu Slovencev, kakor Seebacher;

kajti ona dva sta voljena od samih Slovencev, Seebacher pa le s pomočjo nemških Feldkirchnerjev.

Nadalje je Seebacher rekel, da so se tudi pri „bauerntagih“, zlasti zadnjič v Doberli vesi, vsi izrekli za nemške šole, kakoršne so zdaj. Seebacher bi moral pa vedeti, da k „bauerntagom“ zahajajo le nemškutarji; pravi, narodni in verni Slovenci pa se teh shodov izogibajo. Če so pa nemškutarji med seboj, radi verjamemo, da so vsi za nemško šolo. Tisti Slovenci pa, ki letajo za „bauernbundom“, nemajo pravice, govoriti v imenu vseh koroških Slovencev, kajti oni so med Slovenci v manjšini, kar se je pokazalo pri volitvi v Velikoveu! Tiste, ki tirjajo slovensko šolo, je Seebacher imenoval „importirte Hetzer“ (privandrane hujskače). Še zmirom hoče stvar tako obračati, kakor da so vsi Korošci za nemško šolo in da le en par privandranih Kranjcev tišči na slovenščino. To se pa pravi, samega sebe in druge slepiti! V državnem zboru leži blizo sto prošenj za slovenske šole, ktere so podpisali koroški Slovenci, ne pa privandrani Kranjci. Sploh je na Koroškem malo takih Kranjcev, da bi imeli tukaj hiše. Večjidel so le delavci, ki pridejo, pa spet grejo; taki pa ne podpisujejo prošenj na državni zbor. Nedavno smo v „Miru“ povedali, da se jih je v Št. Jakobu v Rožni dolini izreklo samo 19 starišev za nemško, 135 pa za slovensko šolo. Ali so mar tudi ti „privandrani Kranjci“?? Ne govorite tedaj takih rečij, ki niso resnične! Res je že, da je na Koroškem dosti takih Slovencev, ki so za nemške šole; eni iz nevednosti, ker sami niso v šolo hodili in ne vejo, da se otrok ne more dosti kaj naučiti, če on učitelja, učitelj pa otroka ne zastopi; drugi pa zato, ker so pri Nemeih v službi ali so jim kaj dolžni in se jim ne smejo zameriti. Veliko več je pa takih Slovencev, ki so že spoznali potrebo slovenskih šol. Toda teh nočejo poslušati, si tiščijo pred njimi ušesa in upijejo: „hujskač! hujskač!“

Nadalje je Seebacher pogrel staro laž, da koroški Slovenci brez nemščine ne morejo živeti. To so pa prazne čenče. Mi smo pač poznali in še poznamo dosti slovenskih kmetov, ki ne znajo nemške besede, pa so vendar in še dobro gospodarijo brez dolgov in brez stradanja, in so pri poštnem delu ućakali visoko starost, čeravno niso nič nemško znali. Slovenci so večjidel kmetovalci. Oni živijo od tega, kar jim zemlja rodi, ne pa od nemščine. Kdor nič ne dela, bo tudi pri nemščini kruha stradal; kdor pa pridno dela, tudi brez nemščine lahko živi. Če nam Bog naše polje blagoslovi, nas čisto nič ne skrbi, kam bomo žito in živino prodajali. Ako Nemci od nas ne bi hoteli nič kaj kupiti, živijo na svetu še drugi ljudje, ki

se lepih volov in lepega žita ne branijo kupiti. Tudi v Ljubljani in v Trstu je naša klavna živina na dobrem glasu; in vsa Koroška dežela toliko volov nema na prodaj, kar jih sam Pariz pojé. Mi nismo otroci, da nas hočete s tem strašiti, da ne bote nič od nas kupili, če se ne bomo nemško učili. Skrbite vi le za sebe, za nas ni treba skrbeti, kako bomo živeli. Sicer je pa čisto nepotrebno in nespodobno, da nam Nemci zmirom očitajo, da le oni vse od nas kupijo, in da mi take rekoč le od njih milosti živimo. Če nemški mesar slovenskemu kmetu denar dá, saj mu mora kmet zato vola dati; ali je Slovenec potem kaj zastonj dobil? Pozabiti pa se ne sme, da je po mestih veliko nemških družin, ki živijo iz državne kase (uradnikov itd.), v katero plačujejo tudi slovenski kmetje. Če tak uradnik od Slovencea kaj kupi, saj mu le tisti denar nazaj dá, kterega je prej kmet v davkarijo nesel! Ali nemalej Slovenci več pravice, nemškemu uradniku očitati, da oni od Slovencev živijo, namesto da se narobe godi?!

Slednjič je Seebacher predložil resolucijo, v kateri se deželni zbor izreče za sedanjo šolsko uredbo ter se zahvali g. deželnemu predsedniku in udeležnemu šolskemu nadzorniku za nju izvrstno (?) delovanje na šolskem polju. Samo po sebi se razume, da je bila resolucija sprejeta.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. („Freie Stimmen“, g. deželni predsednik in mil. g. knezoškof.) „Fr. Stimmen“ št. 100 od pr. l. tožijo, kako nemška stranka na Koroškem slabo skrbi za bodočnost. Do zdaj, pravi list, sta „mirne“ razmere (nemško nadvlado ali hegemonijo) uzdrževala le g. deželni predsednik in prejšnji mil. g. knezoškof Funder. Kaj pa bo, prasha list, če g. deželnega predsednika barona Schmidta zgubimo? Organ nemško-narodne stranke tedaj priznava, da načelnik deželne vlade koroške (pod Taaffejem!) dobro služi nameram te stranke! Iz tega se pač vidi, kako se nemška stranka dobro počuti pod Taaffejevo vlado! Nerazumljivo nam je po tem takem, zakaj koroški poslanci v državnem zboru tej vladi nasprotujejo? O novem knezoškofu dr. Kahnu pa piše list, da je že zadosti o njem rečeno, ako se pové, da je stopil na čelo Mohorjeve družbe. Iz tega se pač vidi, kako izvrstno je g. Dobernik o koroških razmerah poučen. Ali mar ne vé, da odkar družba obstoji, da so še vsi Krški škofje in tudi dr. Funder bili pokrovitelji Mohorjeve družbe?! In tako nevedni ljudje hočejo imeti prvo besedo v deželi! Ubogi Korotan!

Iz Celovca. („Fr. Stimmen“ in „bauernbund“.) „Bauernbundarji“ slepijo naše slovenske kmete, da so jim le kmečke potrebe pri sreči, da se ne zmenijo za narodni prepir, in da jim je Slovenec tako ljub kakor Nемец. Mi smo pa zmirom rekli, da „bauernbund“ dela le za nemško-liberalno stranko, za gospodstvo Nemcev čez Slovence. Da smo mi prav sodili, za to smo dobili zdaj izvrstno pričó: „Freie Stimmen“, priznani organ nemško-narodne in nemško-liberalne stranke v deželi imajo v št. 100 od 14. decembra

1889 na drugi strani dolg članek, v katerem jadicujejo in tožijo, da nemška stranka nič ne dela. Med drugimi se bere tudi sledeči stavek: „Die deutsche Partei aber hat im Lande nicht einmal ein Institut der Vertrauensmänner, und wenn der Bauernbund nicht wäre, so stände es in manchen Bezirken bereits schlimm um unsere Sache“. (Po slovensko; „Nemška stranka v deželi še zaupnih mož nema postavljenih, in če bi ne bilo „bauernbunda“, bi bila v marsikterih okrajih naša stvar že na slabem.“ Iz teh besed mora že vsak slepec videti in vsak tepec otipati, kako tesno sta zvezana nemška stranka in „bauernbund“, in da „bauernbund“ deluje le za nemške in liberalne koristi in namere.

Iz gorenjega Roža. (Družba sv. Mohorja in časnik „Freie Stimmen“.) Letošnje bukve sv. Mohorja se vsem dopadajo, in radi jih prebiramo v zimskih večerih. Velika dobrota je za naša družba, kajti ona je šola za odrasčene. Njeno berilo je pošteno, poučno in k dobremu spodbudno. Zato je velika predrznost od malocenjenega lista „Fr. Stimmen“, da si upa reči, da je delovanje družbe obžalovanja vredno. Stokrat z večo pravico se lahko reče, da je delovanje omenjenega časnika obžalovanja vredno. On očita družbi „narodni sport“, kterega pa v Mohorjevih bukvah ni najti. Da se na slovenske kraje bolj ozira, ko na druge, je čisto naravno; tako delajo povsodi. In če bi prav družba budila ljubezen do domovine, to ni nič slabega: domovinska ljubezen se šteje pri vseh narodih med lepe lastnosti. Grd in oduren pa je narodni fanatizem, kterega goji omenjeni list. Dobernika tudi peče, da je pri družbi nekaj učiteljev, in ovaja jih šolskim oblastnijam. Če pa učitelji ne bojo imeli večih napak, ko to, da so pri Mohorjevi družbi, potem so vse hvale vredni. Ta odurni časnik bi najrajši tudi otrokom prepovedal pristop k družbi. Mi pa vemo, da se otroci po Mohorjevih bukvah ne bojo pohujšali. So drugi, ki jih pohujšajo, ki ne poznajo ne nedelje, ne praznikov, ne postov; največ se takih najde med privrženci tiste stranke, za katero pišejo „Freie Stimmen.“ To je že skrajno nasilstvo, da nam hočejo že slovenske bukve in časnike prepovedati! Vsaka sila do vremena!

Iz Podkloštra. (V obrambo družbe sv. Cirila in Metoda.) V deželnem zboru je pretresoval dr. Luggin neko knjižico, ki je prišla na svetlo v spomin tisočletnice sv. Cirila in Metoda ter je skušal dokazati, kako se v tej knjižici ščuva zoper Nemce. Konečno se je jezil, da se urivajo taki spisi kot življenje svetnikov v šole. Zdi se nam, da se je vsled tega urinila vladnim in drugim krogom misel, da izdaja družba sv. Cirila in Metoda take knjižice, ki hujskajo zoper Nemce; zakaj kmalo potem so nam dohajala poročila iz raznih krajev Beljaškega okraja, da povprašujejo žandarji — kakor je to pri nas že navada — ali in ktere knjige je družba sv. Cirila in Metoda razdelila med ljudstvo. V pomirjenje in pojasnilo uradnim krogom in vsem drugim, kterim je družba sv. Cirila in Metoda hudo strašilo, povemo, da družba do sedaj ni izdala nobene take knjižice, ki bi ščuvala zoper kogar si bodi. Družba je izdajala tako eminentno lojalnih spisov, da je v tem do sedaj menda ni prekosila še nobena. „Knjižnice družbe sv. Ci-

rila in Metoda" so prišli na svetlo namreč do sedaj štirje zvezki. Prvi zvezek: „Franc Jožef, cesar avstrijski za 40letnico“; drugi zvezek: „Rudolf Habsburški“; tretji zvezek: „Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik“, in četrti zvezek, ki se razpošilja te dni: „Junaki“, t. j. za vero, cesarja in dom boreče se osebnosti raznih stanov. Nasprotniki družbi sv. Cirila in Metoda, nam očitajoči, imajo pred očmi „Tisočletnico Metodovo“, ki jo je izdal „Odbor za priredbo vlaka na Velegrad in v Prago“ leta 1885 — in sicer poprej, preden je „družba sv. Cirila in Metoda“ zagledala beli dan. O tej knjižici smo povedali v „Miru“ št. 24. lanskega leta v dopisu iz Kotmare vasi jasno dovolj. Ponovimo še enkrat: Ako se Nemci sedaj sramujejo nečloveških činov svojih pradedov, za to naj odgovarjajo sami. Odgovorijo naj nam pa samo na dvojno vprašanje: 1. Ali se vam zdi častno in pošteno, če podtikate družbi sv. Cirila in Metoda knjižico, s katero ona ni v nobeni zvezi in ki je zagledala svet, preden se je o družbi sv. Cirila in Metoda kaj govorilo, samo zato, da bi mogli družbo črniti pred svetom ter jo sumničiti, da hujska zoper Nemce? 2. Ali je tako postopanje primerno, da se ohrani mir in ljubezen med Nemci in Slovenci, ako morajo biti hitro žandarji pri rokah, da poizvedujejo po hišah poštenih in mirnih slovenskih kmetov, ali nimajo knjižic, ktere sme družba sv. Cirila in Metoda z mirno vestjo ponuditi vsaki slovenski šoli?

Izpod Jepe. (Važnost slovenskega jezika.) V svoji zadnji številki poroča „Slovenski Gospodar“ o slovesnem potrjenju novega lavantskega škofa, prečastitega gospoda dr. Mih. Napotnika, ki se je vršilo dne 26. oktobra v Solnogradu. V tem poročilu je posebno važna jedna točka iz govora gosp. dr. Mat. Kaserer-ja, profesorja bogoslovja v Solnogradu. Ta gospod je bil namreč izvoljen, da po predpisanih cerkvenih obredih priporoča novega škofa nadškofu v potrjenje. Med vrlinami novo-izvoljenega škofa omenil je imenovanega gospod tudi popolno znanje obeh jezikov, nemškega in slovenskega. „Zbog tega moj premilostni gospodar“, ogovoril je nemški profesor solnograškega nadškofa, „ne bo v svoji škofiji sprejet kot inostranec in tujec, ampak kakor domačin in dobri znanec, kteremu se bodo duhovniki in ljudstvo približali z zaupanjem, ker ga bodo razumeli, in kteri bode zbog tega mogel vsakega poslušati in vseh želje poizvedeti, in to brez — tolmača.“

Iz Globasnice. (Odgovor na Cenklnov popravek.) V števil. 24. „Mira“ skuša g. Cenkl ovreči moj dopis „iz Globasnice“ v št. 23. „Mira“ l. 1889. Koliko je njegov popravek vreden, naj bralci razsodijo iz sledečega:

Cenkl pravi, da „se ni razsajal“, da je „mirno“ (?) na svojem sedežu ostal. Jaz sem pa le pisal, da „je razsajal“, ne pa „se razsajal“. On pravi, da je bil miren, da ni upil, da še močnega glasa nema, da se je spodobno obnašal. Če ima kdo slab glas, iz tega pa še ne sledi, da bi ne mogel razsajati in svoje jeze pokazati s pogledom, obrazom, rokami itd. Glavna reč je, kar sem pisal, da je svetovalec strasil in jim grozil, ako glasujejo za slovensko šolo. O tem pa Cenkl molči, in popravlja le bolj postranske, malenkostne reči! Nadalje zanikuje, da bi bili svetovalci prej županu

obljubili, trdno stati za slovensko šolo. Izjava A, katero spodaj priobčimo, pa v 5. točki ravno narobe pové in moj dopis opravičuje. V mojem dopisu sem tudi rekel, da svetovalci niso vedeli, kaj so podpisali, ko so se podpisali zoper slovensko šolo. Pa g. Cenkl tudi o tem molči! Zakaj ne popravlja tega, kar je najbolj važno? Sicer pa naj govori sledeča pisma, ki sta v naših rokah:

Izjava A.

„1. Gosp. Cenkl je bil pri seji 17. nov. 1889 jako jezen in hud.“

2. Ko je svetovalec iz Večne vesi predlagal, naj bi se seja preložila, da bi se mogli o stvari bolj pogovoriti, je Cenkl dejal, da se mora stvar še danes rešiti.

3. Med drugim je g. Cenkl grozil, če se sklene slovenska šola, da se bo peljal v Celovec in tam višim vse povedal.

4. Ko je prišel neki kmet zavolj oproščenja otroka iz šole, rekel mu je g. Cenkl, da ne bo pomagal, oprostiti ga, ako se sklene slovenska šola.

5. Mi podpisani smo ne samo županu, ampak še drugim možem obljubili, da bomo trdno stali za slovensko šolo.

Pripravljani smo, na vse to priseči.

Jur Vesel l. r. Tomaž Kapun l. r. Flor. Telebič l. r. Miha Bindiš po Jožefu Konradu l. r.“

Izjava B.

(Prepis prošnje za novo sejo, da se preklicajo podpisi za nemško šolo.)

„Gospod načelnik! Mi možje krajnega šolskega sveta v Globasnici hočemo sejo dne 17. novemb. 1889 ob 3. uri popoldne v šolski hiši, v kateri tudi hočemo preklicati naše podpise od seje 4. avgusta t. l., ker smo se podpisali, da nismo prav vedeli, za kaj. Mi se združimo s sklepom občinskega odbora od dne 1. septembra t. l. zarad slovenskega jezika v naši šoli.“

V Globasnici, dne 10. novembra 1889.

Gašpar Kapun l. r., Florijan Telebič l. r., Miha Bindiš l. r., Jur Vesel l. r., šolski svetovalci.“

Pristavek uredništva. Iz teh dveh izjav se dosti jasno spričuje, da je v glavnih stvareh vse resnica, kar je naš dopisnik poročal, namreč: 1. Da šolski svetovalci v seji 4. avgusta niso vedeli, kaj so podpisali, ko so se podpisali za nemško šolo. To v izjavi B. sami priznajo. Sledi pa tudi iz tega, ker so se takrat podpisali, „da hočejo nasproti stopiti rovanju nekih gospodov v častnih službah“, pa nobeden podpisanih, in morda še sam Cenkl ne vé, kateri so tisti gospodje v častnih službah. 2. Izjava A. zatrjuje, da je bil Cenkl pri drugi seji res nemiren in jezen (točka 1. in 2.). 3. Ista izjava spričuje, da je svetovalec res grozil (točka 3. in 4.). 4. Ista izjava spričuje, da so svetovalci res prej obljubili županu, trdno stati za slovensko šolo. 5. Izjava B. pa spričuje, da so bili svetovalci prej namenjeni, preklicati svoje podpise za nemško šolo. Ako so od tega namena v seji 17. nov. odstopili, moral je vendar nekdo hudo na

nje pritisniti, in to ni mogel noben drugi biti, ko g. nadučitelj Cenkl.

Konečno popravlja g. Cenkl, da ni res, da bi g. župnik ne bili imeli časa, k seji priti. Mi pa vemo, da so se g. župnik pred pričami izrekli, da niso imeli časa. To je tudi verjetno. Čeravno so litanije že minule, vendar ljudje po litanijah radi prihajajo v farovž v raznih zadevah. Kako je to, da g. Cenkl bolje vé, kdaj imajo g. župnik prost čas, kakor župnik sami? Merodajno besedo o tem, kdaj imajo g. župnik čas, imajo po naših mislih le g. župnik sami, ne pa g. Cenkl!

Iz tega bo pač vsak sprevidel, komu gre več verjeti, ali g. Cenklu, ali našemu dopisniku!

Iz Štebna pod Juno. (O popravku gosp. Straussa.) Učitelj g. Strauss je v št. 24. „Mira“ od 25. dec. 1889 odgovoril na moj dopis in trdi, da nisem poročal resnice. V tej zadevi prosim, da priobčite sledeče

S pri č ev an je:

„Mi podpisani potrjujemo, da so otroci potem, ko jih je učitelj Strauss v šoli izpraševal, doma pravili, da je učitelj otroke vprašal, kaj so gospodje duhovniki z njimi marnovali (govorili), in da je neki otrok povedal: „Učili so nas pozdravljati: Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Da se je na to učitelj smejal in začel in otroci z njim, da je učitelj potem rekel: „Zavolj mene recite, kakor hočete“ in da so naši otroci (vseh je pet v šoli) res tako pravili doma, smo pripravljani s prigo potrditi.

Jože Konrad. Marija Šuštar. Elizabeta Ramuš. Ana Konrad. Janez Berdnik.*

Od sv. Marije na Zili. (O zadevi gospodarsko-političnega društva.) K dopisu iz Podjunske doline v št. 23. „Mira“ z naslovom „Potreba gospodarsko-političnega društva“ se naj tudi meni dovoljuje par besedi spregovoriti. Vsak rodoljub naj z veseljem, z navdušenjem pozdravlja misel, katero je sprožil čast. dopisnik iz Podjunske doline. Kako nam je potreba takega društva, ve in ume le tisti, kateri pozna razmere in položaj slovenskega kmeta na Koroškem, kateri čuti z njim in pozna njegovo željno hrepenenje po višjem znanju, posebno oziroma gospodarstvu. Pa kakor važno je kmetu gospodarsko vprašanje, ravno tako važno mu je v sedanjem času tudi politično. Zdavna že uvidi slovenski kmet, da ni vstvarjen in poklican samo za tlačana in trpina na zemljo. Dobro ve, da ima tudi on spregovoriti „svojo“, kedar se sklepa za ali zoper njega in njegov zanim. On si je popolnoma svest in spozna, da mora tudi on napredovati v omiki poleg drugih stanov in narodov, ter da ne sme stati na enem mestu in roki križem držati, če se hoče obdržati na površju s svojim imetjem in si v bodoče zagotoviti svoj obstanek. Gospodarska in politična vprašanja so tudi slovenskemu kmetu vstvarila nalog, da mora z vso pozornostjo tekmovali v vsakem oziru. Pa žalibog! Njemu so založena vsa pota, odtegnjena ali ovirana večinoma vsa sredstva, ktera bi ga mogla hitreje privedi do stopnje, od koder bi pokazal svojo večjo samostalnost in neodvisnost. Pomoči od više strani se mu

* Poslednji je priča za smeh (ki je glavna stvar); zadnjih besed učitelja „zavolj mene recite, kakor hočete“ se ne spominja, da bi bil od otrok slišal.

ni nadejati, kako tudi, saj se mu še postavna šola ne dovoli. Dosti težavno se je v sedanjih šolskih razmerah še slovensko brati naučiti. Sreča, da imamo družbo sv. Mohorja, iz katerih bukev zajema ljudstvo mnogo hrane za dušno razvitje, in da se v slovenskem čitanju bolj in bolj izuri. Imamo tudi časopis „Mir“, ki nas od časa do časa zbujaja in drami. Pa to je vse premalo. Kmečko ljudstvo več potrebuje, okoliščine zahtevajo od njega več znanja! Tudi slovenski kmet pomaga vzdrževati deželne zavode, n. pr. poljedelsko šolo v Celovcu, v kateri se poučujejo kmetijski sinovi v gospodarskih vedah. Pa pouk je trdo nemški, in se mora slovenski kmečki sin prej še nemščine naučiti, če hoče vspesno ovo šolo obiskovati. Tudi izdaja koroška poljedelska družba svoj uradni nemški časnik, kterege si pa nemščine nezmožni kmet gotovo naročil ne bode. Izdajala je imenovana družba leta 1874. slovensko prilogo k nemškemu listu, zvano „Kmetijski listi“, pa kmalu jo je vstavila češ, da se stroški za tiskanje ne izplačajo. Tako so šli mladi „Kmečki listi“ v prezgodnji grob, in koroški slovenski kmet je ostal tudi v tem oziru na cedilu.*) Skušnja nas uči in privaditi si moramo one nepreklicljive misli, da si moramo sami pomagati, če hočemo priti iz starega stališča in strgati spone nevednosti. Imeti moramo pa trdno voljo in vstrajnost, pa tudi uzajemnost. Iskati in dobiti moramo sredstva. Taka sredstva so na pr. bralna društva. V prvi vrsti pa in najizdatnejše bi gotovo bilo „politično-gospodarsko društvo“, ktero pa bi moralo poleg svojih večkratnih zborovanj imeti tudi zmožnost, vzdrževati svoj politično-gospodarski časopis, ki bi izhajal vsaj dvakrat na mesec in kateri bi prinašal najzanimivejše gospodarske in kmečkemu znanju potrebne in koristne politične vesti. To nam bode gotovo koristilo in nam bo v vsakem oziru blagosnosno. Rojaki! Rodoljubi iz vseh krajev in stanov! Združimo se k vspešnemu delovanju, pomagajmo si sami in Bog nam svoje pomoči ne bo odtgnil! Ne bodimo zaspani, škoda za vsaki dan, kateri mine brez dela, pa še bolj škoda za mesece in leta, ktere zamudimo, v katerih drugi stanovi napredujejo v njih duševnem žitku, v katerih bi tudi mi mogli za naš stan in narod uspešno in k blagru delovati. Pomagajte kmetu, saj on je temelj vsem drugim stanovom! Še enkrat, bratje kviško!

V—k.

Od Mrzle Vode pri Velikovcu. (Šolske reči.)

Veliko je godrnjanja med nami, ker moramo v Velikovec 20% za šolo plačevati. Najboljše bi bilo, ko bi si mi kmetje v okolici napravili lastno šolo, potem bi bili rešeni šolske doklade za Velikovoško občino. Rudolfjeva hiša v Št. Rupertu je na prodaj, ta bi bila kakor nalašč za šolo. Velikovoške šole že zato niso za naše otroke, ker je tam vse nemško, naši otroci pa z doma nič nemškega ne znajo. Za male otroke je to prehuda, da morajo že s šestimi ali sedmimi leti vse po nemško se učiti. Če mi svojo šolo dobimo, bomo pa za tako šolo prosili, da se bo iz začetka kake tri leta slovensko učilo, in potem, ko otroci bolj dorastejo, pa nemško in slovensko. Tako bo najbolj prav.

Izpod Topice. (Še nekaj o „bauernbundu“.) V zadnjem „Miru“ ste prav dobro osvetili namen

* Opozarjamo na izvrstni kmečki list „Kmetovalec“, ki izhaja v Ljubljani in velja 2 gld. na leto. Uredn.

in delovanje „bauernbunda“. Pa še nekaj ste pozabili povedati. „Bauernbund“ se je posebno s tem pokazal nasprotnika slovenskih kmetov, da se je sam oglasil zoper predlog dr. Ferjančiča o spremembi volilnega reda, in njegovi privrženci so se pohvalili, da so nabrali 63 prošelj zoper ta predlog. Kaj pa hoče Ferjančičev predlog? Velikovški okraj (Doberla ves, Kapla, Pliberk, Velikovec), kjer so skoraj sami Slovenci, voli s Celovško okolico in z nemškimi Tržkim okrajem (Feldkirchen) enega poslanca v državni zbor. Ta veliki volilni okraj šteje skoraj sto tisoč duš, nasprotno pa Beljaški in Špitalski okraj štejeta vsak le po 56.000 duš in volita vendar tudi vsak po enega poslanca. To ni dobra razdelitev, ker je Velikovško-Celovski okraj prevelik. Zato predlaga dr. Ferjančič, naj se nemški Trg odluči od tega okraja in naj nemški Tržani volijo s Špitalskim okrajem. S tem bi se volilna pravica bolj pravično razdelila in doseglo bi se še to, da bi Nemci skup volili, Slovenci pa spet skup sami za se. Do zdaj so zmirom Feldkirchnerji volili Nemca, nemškutarji okoli Celovca in Velikoveca so z njimi potegnili, Slovenci so spod padli in so ostali brez poslanca. Ko bi pa dr. Ferjančičev predlog obveljal, bi odpadli Tržani in Slovenci koroški bi imeli vsaj enega svojega poslanca. Če tedaj „bauernbund“ temu predlogu nasproti dela, bo vsak spoznal, da le za Nemce dela, Slovence pa tlačiti pomaga!

Iz Male Nedelje. (Društvo „Südmark.“ — Tukajšnje cene.) Tudi tukaj se dosti govori o novem društvu „Südmark“, ki hoče nas Slovence pregnati iz dežele. Vsi se čudijo, da je mogla vlada tako društvu dovoliti. Zmirom se sliši: „Slovan gre na dan!“ Pa videti je, da nam bo prestati še hudih neviht in bojev, prej da bo Slovan res prišel na dan. — Kmetu se mora slabo goditi, ker ima vsako leto više stroške, njegovi pridelki pa niso nobene cene. Štrtin vina (10 vedrov) se dobi pri nas za 40 do 50 gld., kila govejega mesa za 36 kr., svinjskega za 44 kr. V gostilnah se dobi vino za 20 kr. liter.

Iz Kuršincev pri Mali Nedelji. (Zima. — Železnica. — Nova pošta.) Snega imamo obilno. Seljak (kmet) puha pri gorki peči tobak in popravlja kako orodje. Ljudje močno mrjejo; vedno je slišati zvonove. — Železnico iz Radgone v Ljutomer so začeli zidati, delavec je obilno. — Pri Mali Nedelji smo dobili novo pošto, ki je bila res potrebna. Pa vsaka reč najde svoje nasprotnike, tako tudi ta. Poštarja, ki nema prevelikih dohodkov, hočejo nekteri s tem uničiti, da poštne marke in tiskovine drugodi kupujejo, da mu ta provizija le malo kaj nese. Na deželi ni prav, da tudi trgovci take marke prodajajo. Poštarju se zmanjša dohodek, trgovcu pa ni toliko za tiste krajcarje, ampak le za to, da so ljudje prisiljeni k njemu hoditi; in če že marke pri njem kupijo, vzamejo pa še kofé, da gre vse ob enem. Ja za to gre trgovcem!

Skole v izhodni Galiciji. Tukaj živi ljudstvo večjidel v nevednosti. Znajo malo kaj obrtnije ali rokodelstva. Zemlja je dobra, pa jo tudi le bolj po stari šegi obdelujejo. Za užitek imajo večjidel krompir (repico) in meso, ki je tukaj prav po ceni. Od moke malo kaj snejo, tudi kruha ni dosti videti. Obleko si sami izdelajo, namreč domače debelo platno in kožuhe. Ljudje so pobožni; eni so

rimski katoličani, drugi pa grški katoličani ali staroverci. Rokodelci in delavci semkaj dohajajo iz Češkega, Kranjskega, Štajerskega in Istre. Drvarji imajo tukaj po 1 gld. 20 kr. do 2 gld. na dan; kdor bi na Slovenskem ne imel dela, naj pride semkaj. Le to je žalostno, da tukaj vse mrgoli Judov, ki ubogo ljudstvo molzejo in stiskajo na vse viže.

Iz Anakonde v Montani Ameriški. (Blagim Korošcem veselo novo leto!) Iz daljne Amerike vam pošljem ta listek in vam želim vso srečo v novem letu. Tudi jaz bi se rad z vami veselil o božičnih praznikih in vam roko stisnil, želeč vam srečno novo leto in po smrti nebesa. Posebno pozdravljam svoje znance in prijatelje v podjunski dolini; saj me poznate, ki sem bil dolgo let vaš rešetar in sitar okoli Pliberka in Velikoveca; stanoval sem pa v Šmihelu. Vem, da se vam rešet ne manjka, če sem jo prav jaz v Ameriko potegnil; vendar pa se še rad spominjam na prijazne Korošce. Zdaj vam bom nekoliko popisal, kako je tukaj. Ta dežela se imenuje Montana, mesto pa, kjer sem jaz, je Anakonda. V tej deželi je dosti zlate, sreberne in bakrove (kufaste) rude, zato je vse polno fužin in plavžev ter rudokopov. Tukaj je mrzel kraj in smo zmirom v snegu. Le od konca maja do konca septembra smo brez snega. Deža nikoli ni. V celem letu sem ga samo en popoldan videl padati. Zato tukaj ni kmetov, ne poljskega pridelka. Kar je ljudi, so pri drvih, v jamah, v fužinah in plavžih. Nekteri delavci zaslužijo po tri tolarje, nekteri pa le poldrugi tolar na dan za 10 do 12 ur dela. Kdor ima stanovitno delo in zdravje, lahko si kaj prihrani; kajti če si prihrani en tolar na dan, prihranil si je v našem denarju 2 gld. 50 kr. Vendar pa je tukaj vse bolj drago, in če dela zmanjka, je kaj huda, kakor povsod. Angleškega jezika sem se že toliko naučil, da se zmenim z mojim mojstrom. On mi je pravil, da je pred leti tukaj veljal en funt moke cel tolar, to je čez dva rajniš. To ni čudno, če se pomisli, kako daljo so morali živež na mulah prenašati v deželo čez hribe in doline brez prave ceste. Zdaj so pa že ceste in železnice. Saj vi Korošci niste tako korajžni, da bi se podali v tako daljavo; pa vam tudi treba ni, ker imate še v deželi dosti kruha. Nagovarjam pa nobenega, da bi za menoj hodil, ker je silno daleč, in nobeden ne vé, kaj ga na potu čaka, ali bo prišel zdrav sem in nazaj, ali pa ne. To se mi čudno zdi, kedar „Mir“ prebiram, da iz Šmihela in Pliberka ne najdem nič dopisov. Ali ste mar že vsi Nemci postali in slovensko pozabili? Tega nikar ne storite. Tukaj v Ameriki ni Nemece nič več obražtan, kakor Slovenec; najbolj razširjena je pa angleška beseda, ktere pa tudi Nemci ne zastopijo, in se je morajo učiti, če jo hočejo znati. Vesel sem bil, ko sem v „Miru“ bral, da ste šli Korošci na Vodnikovo slavnost v Ljubljano, in kako lepo so vas tam sprejeli. Bog vé, ali bom jaz še kedaj videl svojo slovensko deželo ali pa nikoli več? Tukaj v mrzli Montani še le premišljujem, kako lepa je slovenska domovina, in zato se mi zelo neumno zdi, da nekteri Slovenci tako na nemščino tiščejo in nemške šole hvalijo. S tem bodo le toliko dosegli, da bo počasi vse nemško noter do Trsta, potem bodo pa le Nemci gospodarji naše dežele, domači Slovenci bodo pa zavrženi in bodo

moralni nazadnje k nam v Ameriko pribežati, ako bodo hoteli živeti. — Konečno še enkrat pozdravljam vse znance in prijatelje, pa tudi sovražnike. Posebno pa pozdravljam ljube Podjunčane, Filipa Vogelna in Franca Glinika v Pliberku, Franca Miklavca na Polani, Fero na Bistrici, kovača Martela, Ignacija Miklavca v Šmihelu itd. Ko bi mi hotel kdo pisati, mu povém moj naslov: Janez Brodnik, Anakonda B. N. 44, Montana, North-Amerika.

Kaj dela politika.

Povedali smo že, kako trdo je prijel vodja nemških liberalcev Plener ministra Taaffeja, naj on pové, ali res misli dati Čehom posebne pravice, kakor jih imajo Ogri? Minister Taaffe je prav dobro odgovoril, tako da je Plenerju kar sapo zaprl. Rekel je, da vlada za zdaj ne misli, dati Čehom posebnih pravic, da bi pa to nič hudega ne bilo, ako se zgodi na postavni poti. Kajti tudi liberalci so ustavo že spremenili, ko so upeljali direktne volitve na svojo korist. Nemci bi smeli postaviti spreminjati po svojih željah in potrebah, za Slovane pa naj bi ostale vekomaj nespremenljive, če bi jim bile prav v kvar! Ali je to pravično? Nadalje je rekel, da vlada nemških Pemcev ne zametuje, da so pa oni priložnost imeli, svoje želje v deželnem zboru povedati, pa niso hoteli v zbor stopiti! — Med prazniki je do sitedga znani Dumreicher skušal skaliti sveti božični mir in je pisal oster članek v „Bohemio“, kjer nemške Pemce straši, da jim grozijo še bolj žalostni časi, in jih hujska in ščuje zoper Slovane in vlado! — Njegov spis pa ni naredil posebnega utisa, kajti brž potem smo zvedeli, da je vlada povabila nemške Pemce, naj pridejo na Dunaj, da bo tam razgovor o tem, kaj oni hočejo, in ali so Čehi pri volji, jim to dovoliti ali ne. Nemški Pemci so privolili v pogajanje in so izbrali pet mož, ki so šli v ta namen na Dunaj. Ali se bo dosegla sprava, in kakošna, bomo povedali prihodnjic. — Državni poslanci so šli domov, pa se zberejo še ta mesec vnovič. Na vrsto pridejo važne reči, posebno nova šolska postava. — Znani Lienbacher, nemški centralist, hoče ustanoviti novo stranko, ktere poglavar bi bil on; namreč stranko katoliško-centralistično. Najde pa malo privržencev: on hoče zvezati katoliško vero z mržnjo in krivičnostjo zoper Slovane, in tega programa (načrta ali namena) noben pravi nemški katoličan podpisati noče. — Nemci in liberalci so zgubili dva imenitna moža in vojščaka za nemško slavo: oba sta bila slovanske krvi, pa v nemških šolah prekuhana, sta oba gojila smrtno sovraštvo zoper vse slovanško: eden je bil dr. Tomašček, rojen Malorus iz Bukovine, drugi pa dr. Vencličke, rojen Čeh iz Moravskega. Oba sta nedavno umrla. — V Hartbergu so izvolili za državnega poslanca namesto princa Liechtensteina nekega Hagenhoferja, konservativca. — V Zagrebu so pri mestnih volitvah zmagali narodnjaki. Hitreje ko se bo med hrvaškim ljudstvom širila politična omika, tem hitreje bo tudi konec vladne, madjaronške stranke.

V Braziliji, kjer so cesarja pregnali, ni šlo vse tako gladko, kakor se je iz začetka poro-

čalo. Mnogo mornarskih vojakov so ustrelili, ker so cesarju zvesti ostali. Vlada strogo postopa, da zaduši vse izjave za cesarja. Vendar se prikazuje vedno novi nemiri, in jih tudi brž ne bo konec. General Fonseka, ki se je vlade polastil, pa na smrt bolan leži. Pravijo, da so mu zadržali lastni tovariši! Vlada je cesarju prepovedala, se vrniti v deželo in tudi rekla, da mu ne dá nobene plače. Tako se ga znebijo najboljši kup! Ob enem pa se poroča, da so pregnani cesarici pokradli vso zlatovino! Sicer pa katoliški listi pišejo, da je cesar Peter svojo osodo zaslužil, kajti on je vedno na vso moč podpiral brezverce in framasone, zveste katoličane pa na stran potiskal. Zdaj so mu framasoni plačali njegovo abotno lahkovernost in zaslepljenost. Da bi bil te ljudi prej poznal, pognal bi jih iz dežele, in on bi bil še zdaj cesar! Braziljska cesarica, ki je bolehala na srečo, pa je pred nekoliko dnevi, najbržeje od same žalosti, umrla nagle smrti. — Na Laškem se javno mnenje zmirom bolj nagiba na francosko stran in neče o zvezi z Nemčijo in Avstrijo nič slišati. Množijo se tudi irredentarske in republikanske izjave. Vlada je v veliki zadregi: v Berolinu se noče zameriti, nemirnemu ljudstvu pa tudi ne. Kaj hoče Humbert začeti in kaj ga čaka? Pri vseh svojih krivicah se je skliceval na to, da národ tako hoče; če ga pa nazadnje „národ“ s prestola pahne, ne bo našel nobenega pomočnika, ne zagovornika! Da bi se Franciji približal, pustil je Krispi v obeh zbornicah odpraviti povišano colnino na francoske izdelke. K temu so bili Lah primorani tudi vsled slabih finančnih razmer. Po Bizmarkovem zgledu so mislili Francozom s to colnino eno založiti, — pa so le sami sebe zadeli! Kajti prenehala je na Laškem skor vsa kupčija, in ljudstvo kmalu ni imelo ne zaslužka, ne denarja, ne kruha. V velikih denarnih svojih stiskah se je zdaj laška vlada spravila na pobožne ustanove, da bojo še ta, za dobrodelne namene prihranjeni, nabrani in naloženi, Bogu posvečeni denar pograbili in porabili za puške in kanone, ktere bojo potem, če bojo spet enkrat tepeni, v kaki luži tčati pustili in zbežali! — Zato so sv. oče papež Leon XIII. nedavno, ko so o božiču kardinale sprejeli, tistim rekli, da je laška vlada zdaj že Bogu vojsko napovedala, in ker Bogu nič ne more, stiska njegove služabnike na zemlji. Tisti pa, ki to delajo, vzeli so tudi vso odgovornost na svoje glave! — Med Anglijo in Portugalom se je vnel prepir zaradi nekterih dežel v Afriki. Angleži bi radi tudi v Afriki ustanovili tako velikansko državo, kakor jo imajo v Indiji. Slaba Portugalska se jim ne more ustavljati. — Na Francoskem so še daleč od pravega reda. Katoliške duhovnike stiskajo brez vsega uzroka. Mnogim so ustavili plače, ker pri volitvah niso glasovali za republiko. Tudi to ni lepo, da je zbornica ovrгла volitev Boulangerjevo, ki je bil voljen z veliko večino. S tem se kratijo pravice volilcev! — Na Kreti so bili spet nemiri. — Rusi tožijo, da je v zapadni in južni Rusiji zmirom več Nemcev. Samo v Volinski guberniji jih je že 220.000. Najbolj odročno pa je to, da se nočejo učiti ruskega jezika, (ki bi jim bil sredi Rusije vendar toliko potreben), med tem ko se Rusi brž naučijo nemščine; in tako se ponemčevanje širi

celo v Rusiji! Krivi so pa Rusi sami; čemu pa prodajajo svojo zemljo tujcem?!

Gospodarske stvari.

Zakaj je pepel tudi dober. Pepel se zdaj že sploh rabi za gnojenje travnikov in pašnikov, in to ne zastoj. Za to rabo je boljši, kakor hlevski gnoj. Pepel, v drobne delce razmet, tudi kemično kmalu razpade, razstavi tudi v zemlji razne tva-rine, ter tako pospešuje rast. Zato se pokaže dober vspah na travnikih kmalu. Manje pa se je rabil pepel do sedaj za gnojenje sadnih dreves. Za to je pepel izvrsten. Pepel ima namreč v sebi dokaj kalija in fosforove kisline. To dvoje pa ravno naj-bolj vpliva na rast in rodovitnost sadnih dreves. Okoli drevesa se posuje pepela tako na široko, kakor daleč veje segajo. Kjer bi ne bilo na škodo drugim rastlinam, naj se pepel zakoplje precej glo-boko v zemljo. To naj se zgodi v jeseni. Čez zimo naj se redilne moči izluščijo, ter koreninam do-vedejo. Razumeva se, da ni vsak pepel enako ko-risten. Najboljši je bukovi ali sploh leseni. Pre-mogov pepel, da si ga rabiš v trikrat toliki meri, ne doseže prvega. Mnogi sadjarji gnojijo s pepelom sadnemu drevju in to tudi drugim priporočajo, češ, da pepel veliko pomaga drevesu k rasti in plodo-vitosti, nikakor pa mu ne škoduje.

Za pouk in kratek čas.

Družba sv. Mohorja na Koroškem.

Dobro je znamenje, da je število Mohorjevih udov tudi na Koroškem lani poskočilo za 286, nam-reč od 3608 na 3894. Če mislimo na silno po-nemčevanje po šolah in na ves slovenščini nepri-jazni pritisk, mora nas tembolj z veseljem napol-niti, da ukljub vsem neugodnim okoliščinam slo-venska lipa na Koroškem ne umira, ampak se počasi oživlja! Vendar pa je udeležba koroškega prebivalstva pri Mohorjevi družbi po raznih krajih zelo različna, kar ima svoje uzroke največ v kra-jevnih razmerah. Izračunili smo udeležbo po od-stotkih ali procentih, in pri dekanijah dobili sledeče številk:

Doberla ves	4.3%
Spodnji Rož	3.6
Pliberk	3.1
Velikovec	2.6
Gornji Rož	2.4
Tinje	2.3
Dravograd	1.3

To hoče reči, da na primer v Dobrolski de-kaniji so izmed sto ljudi štirje upisani v družbo sv. Mohorja in še nekaj čez, tako da če jih vzamemo 1000, je med njimi Mohorjanov 43; v Tinjski dekaniji pa jih pride na 100 ljudi 2 uda in toliko več, da jih je na 1000 duš 23 Mohorjanov. Gorenji razgled kaže, da so najslabše dekanije tiste, ki so bolj na nemški meji, nekoliko že ponemčene, nekoliko z Nemci pomešane, po nemških šolah in liberalnih agitacijah slovenstvu že več ali manj od-tujene. Nadalje smo izračunili odstotke po raznih farah, ki nam kažejo še večje razlike.

Evo številke:

Reberca	11	Jezersko	10
Korte	10	Breza	8.5

Radiše	8.3	Kaplja Rožna	2.5
Vogerče	8.1	Št. Jur pri Dvoru	2.4
Št. Janž.	7.2	Borovlje-Podljubel	2.4
Mižice	7.1	Lipaljaves	2.4
Bilčoves	6.5	Ukve	2.4
Sveče-Medvedji dol	6.5	Šmarjeta Rožna	2.4
Ovčjaves	6.5	Strojna	2.4
Zitaraves	6.4	Kotmaraves	2.3
Podgorje	5.8	Ziljska Bistrica	2.3
Apače	5.5	Blače	2.3
Št. Kancijan	5.2	Pokrče	2.3
Kotlje	5.2	Šteben Ziljski	2.2
Št. Peter pri Velikovu	5.1	Žihpolje-Golšovo	2.2
Loče	4.8	Podravlje	2.2
Brodi	4.7	Št. Ilj	2.2
Št. Vid	4.7	Št. Jakob Rožni	2.2
Bajtiše	4.6	Št. Danijel	2.2
Št. Lenart	4.5	Prevalje	2.1
Doberlaves	4.1	Ruda	2.1
Šteben pri Klobasnici	4.1	Št. Pavel	2
Črna	4	Klobasnica	2
Zila	3.8	Koprivna	2
Grebinjski Klošter	3.8	Podklošter	1.8
Gorenče	3.8	Železna Kaplja	1.8
Glinje	3.8	Goriče	1.6
Šmihel Podjurski	3.7	Brdo	1.6
Libeliče	3.6	Škofice	1.6
Švabek	3.6	Hodiše	1.6
Grabštanj-Št. Peter	3.5	Šteben pri Malestičah	1.6
Šteben pri Velikovu	3.5	Sele	1.6
Dvor	3.5	Melbiče-Borole	1.4
Logaves	3.5	Št. Jur pri Trušnjah	1.4
Tinje	3.5	Dholic	1.3
Brca	3.4	Grebinj	1.3
Vrata	3.4	Čače	1.3
Medgorje-Podgrad	3.3	Ojstrica	1.2
Krčanje	3.3	Skočidol	1.2
Suha	3.3	Poreče	1.2
Černeče	3.1	Guštanj	1.2
Št. Lipš Podjurski	3.1	Dravograd	1.1
Pliberk	3	Domačale	1.1
Pečnica	3	Rožek	1.1
Mohliče	3	Št. Tomaž	1
Obirsko	2.9	Javorje	1
Galicija	2.9	Vetrinje	0.9
Kazaze	2.9	Podkrnos	0.9
Djekše	2.8	Gorje	0.9
Vovbre	2.8	Velikovec	0.8
Zabnice	2.8	Zrelec	0.8
Kamen	2.8	Št. Jakob na cesti	0.4
Št. Jur Ziljski	2.6	Timenica	0.4
Šmarjeta pri Velikovu	2.6	Št. Lovrenc	0.3
Gozdanje	2.5	Št. Jur pri Celovcu	0.07
Lipa	2.5	Št. Martin pri Celovcu	0
Št. Rupert pri Velik.	2.5	Št. Lipš pred Mostičem	0
Slov. Šmihel	2.5	Otok	0

Da ima družba po farah okoli Celovca tako malo udov, za to je več uzrokov: a) tukaj libera-lizem in nemškutarija najhuje razsajata in pre-ganjata vse, kar je slovenskega in nabožnega; b) šole so čisto nemške, mlajši zarod že nemško govori, slovensko brati ne zna, teka po veselicah, ne bere nič ali pa le nemško; c) nekteri se v Ce-lovcu zapišejo, namesto pri svojih župnikih. Tudi po drugih krajih na nemški meji, zlasti v Ziljski dolini in pri Dravogradu na levem bregu Drave niso razmere dosti boljše, kakor v Celovski okolici. Da pa srčen in vnet rodoljub tudi v takih krajih kaj opraviti zamore, kažejo nam Breza, Radiše, Grabštanj, Medgorje, Št. Jur in Šteben na Zili itd. V hribovitih krajih je spet ta težava, da ni šol, toraj mnogo ljudi brati ne zna. Vendar pa jih je mnogo, ki se branja sami naučijo. To nam kaže primerno veliko število Mohorjanov v Kortah. V nekterih krajih tudi revščina, slabe letine in uime neugodno uplivajo na nabiranje udov. Treba je tedaj preudariti vse razmere, prej da se o kakem kraju sodba izreče. Vendar pa se ne more tajiti,

da bi se marsikje število udov lahko povišati dalo, ko bi se rodoljubi več potrudili. Ne pišemo tega toliko v korist družbe, ki zavolj par sto udov ne bo veliko na boljem, ampak v korist a) ljudstva samega, da bi se izobraževalo na podlagi krščanskega in narodnega berila, in b) v korist celega slovenstva; kajti dokler bojo ljudje še slovenske knjige prebiral, so še naši, in skušnja uči, da so taki národu in veri zvesti; kedar pa nič več slovenskega ne beró, pa so na nemški meji, potem vemo, če oni niso še popolnem ponemčeni, bojo pa njih otroci! Zato prosimo vse rodoljube duhovnega in posvetnega stanu, naj posebno p o m e j a h skrbijo za to, da se Mohorjeve bukve po hišah udomačijo!

Smešničar.

Gornik: „Po dolgi suši je zdaj spet dež namočil. Zdaj bo zemlja vse iz sebe dala, kar je notri.“
Dolnik: „Bogobvari, jaz imam hudo ženo v zemlji!“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. V Črni so 22. decembra ustanovili posojilnico. Dopis prihodnjič. — Na domstrtno ječo je bil obsojen tisti že večkrat kaznovani malopridnež Anton Skok iz Mohlič, ki je pri Sinči vesi napadel kmeta iz Velikovškega semnja idočega, ga z nožem hudo oklal in oropal. — Nekdo iz Sel nam je pravil, da tam nekteri cerkvene pevke zasmehujejo. Po naši pameti je vsaka deklica le hvale vredna, ki hodi Bogu na čast v cerkev pet. Ali je pa pri teh prepirih kaj drugega vmes, tega mi ne vemo. — V Ločah je mrtvoud (kap) zadel posestnika Skarbino. — Posojilnica v Šmihelu dobro napreduje. Do zdaj je imela že nad 34.000 gold. prometa. — V Beljaku bosta v novem letu bojda izhajala dva nova lista: „Villacher Zeitung“ in „Freie Allgemeine Zeitung“. Poslednjo bode izdajal znani Lah Giovanni Foresti. Da bosta oba lista nam nasprotna, o tem ni treba dvomiti. — Ukradena je bila „zlata lopata“, kupčijsko znamenje Pichlerjeve prodajalnice za železnino na starem trgu v Celovcu, tedaj pred nosom mestne hiše in mestnih redarjev. — Zgorelo je gospodarsko poslopje Milezijevo na Medgorjah pri Brnci. — V celovškem Marijanišču so imeli 15. decembra lepo veselico s petjem, govori in deklamovanjem. En govor je bil slovensk. — Podljubelom je umrl nadučitelj Smetanik. — Krajni šolski svet v Žitari vesi se je izrekel za sedanje nemške šole. To je menda zahvala za to, da se je slovenski poslanec Muri tako živo potegoval za Žitaro ves, naj bi jej dežela posodila ali darovala denar za stavbe pri Beli, ker občina tega ne more zavoljo silno slabe letine. Takrat je bil Muri dober; zdaj je pa že spet vse pozabljeno, in Žitarci hitijo, se prikupiti spet nemški gospôdi, ktera pa jih v deželnem zboru ni hotela poznati! Radovedni smo, kdo je tisti človek, ki v Žitarski občini toliko ruje zoper Slovence, da so nemškutarji zmagali pri občinskih volitvah, zdaj pa spet v šolskem совету Slovincem v lice bijejo?! — Koroško društvo zoper trpinčenje živalij je izdalo knjižico, v kateri popisuje in priporoča več vrst orodja, s katerim se klavna živina

pred klanjem tako omami, da nič ne čuti in brž pogine. Dotično orodje, ki se v bolj omikanih deželah že dayno rabi, je pri društvu na ogled postavljeno. Želimo, naj bi si ga ogledali in omislili vsi slovenski mesarji.

Na Kranjskem. „Dom in Svet“ bo izhajal v novem letu vsaki mesec na dveh polah in veljal le 2 gld. na leto. List je priporočila vreden, posebno za mladino, ki išče zabave in izobražbe, ktero mu podaja „Dom in Svet“ v krščanskem duhu in lepi obliki. — Katoliška tiskarna v Ljubljani je založila nov molitvenik, kterege slovenski mladini prav toplo priporočamo. Naslov mu je: „Rafael ali nauki in molitve za odraslo mladino. Spisal Jožef Kerčon, duh. svetovalec. Molitvenik ima 350 strani in ga smemo šteti po svojem obsegu med najboljše. Oblika knjige je prav lepa in po ceni. Velja vezana v pol usnje 60 kr.; v usnje vezana 80 kr.; z zlato obrezo 1 gld. Priporočujemo ta molitvenik posebno g. katehetom v darilo pridnim šolarjem, ki šolo zapustijo. — V novo ljubljansko hranilnico se je uložilo v dveh mesecih 243.000 gld. Hranilnica posojuje na 4 $\frac{1}{2}$ % . Dolžnik pa plačuje poleg obrestij še 1% na kapital, tako da se dolg zmirom manjša in v 50. letih je ves dolg plačan, pa tudi obresti. — Franciskanom v Kamniku so svitli cesar podarili 300 gld. — V ljubljanski čitalnici je bilo, kakor vsako leto, tudi letos o sv. Miklavžu 80 revnih otrok na novo oblečenih. — V Idriji je zopet za župana izvoljen znani rodoljub Štefan Lapajne. — Nove altarje so dobili v Polci na Dolenjskem. — V Moravčah je bil velik pogreb za priljubljenim kaplanom gosp. Oblakom. — Na Brdu je umrla 94letna dekla, ki je služila 70 let pri eni hiši. — Mladenča Janeza Puca so mrtvega našli v Podkraju pri Postojni. — Dr. Marolt pride za zdravnika na Vrhniko. — V Ljubljani dobijo drugo gimnazijo, ker v sedanji ni prostora za 900 učencev. — G. Šuman, vodja ljubljanske gimnazije, imenovan je za člana dež. šolskega sveta za Kranjsko. — Daleč okoli dobro znani ljubljanski pasar in srebrar Valentin Sadnikar je zavoljo starosti svojo obrt prepustil svojemu sinu Henrik u. Ker je ta poštena hiša (rodovina) po vsem Slovenskem znana, upamo, da bo čestita slovenska duhovščina in slavno občinstvo se blagohotno na to oziralo ter tudi sinu Henrik u ohranilo tisto naklonjenost in zaupanje, kakor očetu. Priporočamo ga v naročila naši čestiti slovenski duhovščini in cerkvenim predstojništvom najgorkeje ter opozorujemo na denašnji oglas (inserirat) na predzadnji strani lista. Naročujmo in podpirajmo domače obrtnike in kupujmo, kar potrebujemo, vedno in jedino le pri domačih trgovcih!

Na Štajerskem. Rajni rodoljub Fr. Rapoc je volil 40.000 gld. za slovenske dijake. Zaradi raznih zaprek je volilo še le zdaj v veljavo stilo. — O novem letu prav živo priporočamo izvrstno uredovani konservativni list „Südsteierische Post“, ki izhaja v Mariboru po dvakrat na teden in velja za celo leto samo 6 gld. To je edini nemško pisani konservativni list, ki z obema nogama stoji na programu slovensko-katoliške stranke. Koroški rodoljubi bodo skrbeli, da bo ta list redno oskrbovan z izvrnimi poročili iz Korotana. Svoji k svojim! — V južnoštajersko hranilnico se je uložilo že 323.000 gld. — Slovenske šole dobili so v

Zgornji Rečici, v Dolu, pri sv. Jederti, v Hrastniku in pri sv. Miklavžu. Kdaj jih dobimo mi Korošci? — Ogljeni sopar je zadel kovača Janeza Mundo v Rakovecih pri Ormožu. — Za opekline umrl je 5 leten otrok v Št. Ožboltu pri Celju. — Došel nam je „Popotnikov koledar“ za 1890. V lepi, pripravi žepni obliki obsega imenik učiteljev in šol slovenskih. V usnje vezan velja 1 gl. 25 kr. To gotovo ni drago.

Na Primorskem. Pri občinskih volitvah v Pazinu so zmagali Hrvati. — V Trstu je bila huda burja. Neko žensko je v morje zanesla, pa so jo še rešili. — Svitli cesar, cesarica, nadvojvodinja Valerija in nadvojvoda Franc Salvator so bivali zadnji čas v Miramaru. V Borštu so Slovenci priljubljenega vladarja pozdravili z burnimi „živio“-klici. — Gimnazije vodja Lešanovski je postal deželni šolski nadzornik. — V slovenskem otroškem vrtu v Rojanu pri Trstu, kateri vrt vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda, napravili so lepo božično veselico. Vse se je čudilo, koliko so se mali otroci v kratkem času že naučili. Bog blagoslavlja dela družbe sv. Cirila in Metoda. Tem rajši jo podpirajmo! — V Trstu je bil na 18 mesecev obsojen Luka Kralj iz Trebič zavoljo tatvine. — Na Greti pri Trstu je umrl rodoljub Jakob Ferluga.

Po drugih deželah. Na Dunaju so se stopli nemški narodnjaki in antisemiti (protijudovci). Poslednji ležijo Prusakom zato v želodecu, ker nočejo Avstriji nezvesti postati. — Potres je bil v Omsku v Sibiriji. Podrle so se tri hiše in zvonik. — Dva vlaka sta vkup trčila pri Krejli na Francoskem. Pet ljudij ranjenih. — Lakota je v Črnigori, pa tudi v Hercegovini. Po ruskih cerkvah so nabrali 100.000 rubljev za stradajoče Črnogorce. Spodobilo bi se po krščanski zapovedi, da bi se tudi mi Slovenci spomnili svojih jugoslovanskih bratov! Pa tudi na Notranjskem so v nekterih krajih malo pridelali in kmalo ne bodo imeli kaj jesti. Ti so nam še bližji, in res bo treba, da se osnuje nabiralni odbor, ki bi darove pošiljal tje, kjer so najbolj potrebni. — V Ruanu na Francoskem se je užgala ladija z 2000 sodi petroleja. Sodi so vsi popokali in goreč petrolej se je razlil po vodi, da je bila vsa reka v ognju. Skode je 800.000 frankov. — V Pešti na Ogerskem je pogorelo nemško gledališče. — Zgodovino Rusije izdala bo v hrvaškem jeziku knjigarna Zupanova v Zagrebu. Izhajala bo v mesečnih snopičih po 50 kr. Imela bo nad 100 lepih slik. — Angleška vojna ladija Reindeer je zasačila barko arabskih človekolovcev, ki so imeli 124 ujetih sužnjev. Angleži so uboge zamorce oprostili, Arabce pa zaprli. — Sveti oče papež so za božične praznike razdelili 44.000 frankov med reveže. — Rusi hočejo prirediti novo vojno pristanišče in sicer na ledenem morju, na otoku Ribastki, okoli katerega morje nikdar ne zmrzne. S posebno železnico bodo to pristanišče zvezali z osrednjo Rusijo.

Naznanilo.

Posojilnica v Slov. Plajberzi imela bo svoj **letni občni zbor** dne 26. januarja 1890. leta ob 3. uri popoldne v načelnikovi hiši. — Spored: 1. Volitev odbora. 2. Računsko poročilo. 3. Posamezni nasveti. Prijazno vabi vse združnike **načelnistvo.**

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Pliberk in okolico priredi v nedeljo dne 26. januarja ob 3. uri popoldne v gostilni pri Šercerju v Šmihelu **veselico** za svoje ude in povabljenе goste. Ustop je dovoljen le proti ustopnim listkom. Osebnopovabljenim zadostuje vabilni list. Ustopni listki se dobijo pri predsedništvu. **Odbor.**

Oznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku bo imela v nedeljo dne 3. februarja 1890 ob 3. uri popoldne pri Šercerju v Šmihelu svoj **letni zbor**. — Spored: 1. Letni račun 1889. 2. Volitev novega odbora. 3. Razni nasveti. Združniki naj izvolijo vsi priti, če le morejo. **Odbor.**

Loterijske srečke od 4. januarja.

Gradec 18 17 1 35 16

Dunaj 9 31 12 3 61

Oglasila.

HENRIK ZADNIKAR,

pasar in srebrar

v LJUBLJANI, sv. Petra cesta 17,

se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom za izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

kot monštranc, ciborijev, lepo cizeliranih kelihov, dalje svečnikov, svetilnic, kadihnic, krasnih lestencev (lustrov) izvršenih po najnovejših oblikah in v vseh slogih, posrebranih in pozlačenih.

Za točno, krasno in pošteno izvršenje naročil jamči ter zagotavlja p. n. naročnike **najcenejše postrežbe.**

Popravila sprejema in točno izvršuje.

Stiskalnice za zeleno pičo in žir

Bluntov patent, za ohranjanje raznih pič, sladkih in zelenih, detelje, turšice, repnih peres itd. so odlična iznajdba nove dōbe, **700** tekem enega leta smo **Ne pozabiti ohraniti si posebno**

dokazana s prakso, ter veliko koristijo kmetijstvu;

dokazano je s tem, koliko strojev smo dosedaj prodali, kakor tudi z mnogoštevilnimi sijajnimi spričevali oblastnij in kmetijskih pravkov.

komadov prodali samo v Nemčiji in Avstro-Ogerski, kar dokazuje njihovo korist in važnost.

repna peresa

kajti zadnjeletni poskusi so pokazali, da so repna peresa

izvrstna zimska krma.

Navodila rabe, ki jamčijo gotov vseh, kakor tudi propekte, ocene in spričevala gratis in franko.

PH. MAYFARTH & Comp., tovarne kmetijskih strojev,

Dunaj, II., Taborstrasse 76.

Frankobrod ob M. in Berlin N.

edini opravičeni izdelovatelj stiskalnic s samostojno in nepretrgano delujočim navornim pritiskom, patent Blunt.

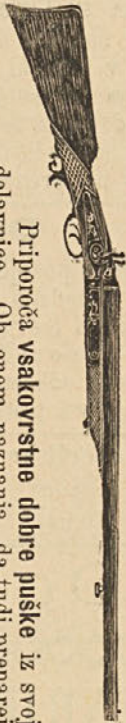
Organist, ki je popolnoma izurjen v cerkvenem orgljanju, išče službo. Naslov izve se pri upravištvu „Mira“.

Egid Jeglič, trgovec in čebelar na Selu.
(Pošta: Lesce-Bled na Kranjskem.)

Slavnemu občinstvu in čebelarjem priporočam podpisani fini med, garantiran pitane. V skatljah po 5 kil, kilo po 52 kr., pošilja se proti poštnem povračilu. Gospodom trgovcem priporočam fini med po centi v skatljah po 20 in 40 kil. Dalje priporočam prvi natovni brinjevee lastnega izdelka, liter po 1 gld. 25 kr.

Cenike dopošilja brezplačno in franko.

Priporočam vsakovrstne dobre puške iz svoje delavnice. Ob enem naznanjam, da tudi prenaraja kresne puške na puške zadovke (Hinterlader) in prevzame druga popravila po najnižjih cenah.

Puškár v Borovljah na Koroškem (Ferlach in Kärnten).

Antona Sodja.

Delavci

najdejo dober zaslužek pri uravnavanju Drave poleg mosta sv. Ane (pri Galiciji blizo Grabštanja). Občinski in cerkveni predstojniki se uljudno prosijo, na to opozoriti delavne ljudi.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemnih zavitekov itd. po najnižjih cenah.

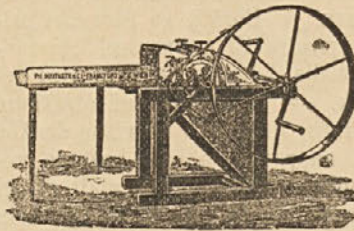
Mežnarska in orglarska služba

je izpraznjena. Prosto stanovanje, 5 oralov zemljišča in nekaj v denarjih. Oglasila naj se pošiljajo na farno oskrbništvu na Brezi. Pošta Kriva Vrba (Krumpendorf) poleg Celovca.

!!!NOVO! NOVO! NOVO!!!

Najnovejša ročna mlatilnica s jermene brez zobčastih koles.

Mlatilnice, izvrstno postavljene, ročno, vitalno, vodno in parno delovanje.

Vitala, ležaja ali stojaja, stalna ali prevajalna na 1—6 živinčet. Škoporeznice najnovejše in najizvrstnejše, 30 raznih vrst.

Stroji za ropkanje turšice, mlinci za trgano moko, reporeznice.

Stiskalnice za seno, najnovejše in izborne sestave. Vinske stiskalnice, sadne stiskalnice, mlinci za sadje na državni razstavi dunajski oktobra 1888 odlikovane s 5 največjimi odlikami.

Dr. Ryderjeve sušilne priprave za sadje, Bluntove patentne stiskalnice za zeleno pičo se po najnižjih cenah vedno dobivajo pri

PH. MAYFARTH-u & Comp.,

tovarne gospodarskih in vinarskih strojev, livarna in fužina na par,

Dunaj II. Frankobrod o/M. in Berlin.

Obširni katalogi na željo gratis in franko.

Razprodajalci se vsprejmo. — Iščejo se sposobni zastopniki proti primerni proviziji.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom stopil je „Mir“ v svoje deveto leto. Krepko se je v pretečenih osmih letih potegoval za pravice slovenskega ljudstva in budil národno zavest med Slovenci, posebno na Koroškem. Pridobil si je mnogo prijateljev, pa tudi nasprotniki Slovencev ga ne prezirajo. Dokler ga pa nasprotniki ne prezirajo in na njega streljajo, smemo biti prepričani, da stori svojo dolžnost.

Zato se z mirno vestjo zopet obračamo do naših prijateljev in dobrotnikov, ki so do sedaj podpirali naš list, ter jih prosimo, naj nam v prihodnje ne odtegnejo svoje pomoči. Vse dosedanje naročnike pa prav uljudno prosimo, naj nam ostanejo zvesti tudi še v tekočem novem letu ter skušajo razširjati „Mir“ še po onih krajih, kjer je imel do sedaj le malo naročnikov. Borba naša je težavna; kajti poleg truda in dela trpimo tudi še gmotno škodo. Vendar hočemo vstrajati tudi v bodoče na delu v prid in napredek milega nam slovenskega národa.

Kakor do sedaj, bo delal „Mir“ tudi zanaprej prav v duhu njegovega začetnika, rajnega Andreja Einspieler-ja, po geslu: „Vse za vero, dom in cesarja!“

Naročnina 1 gld. 24 kr. naj se blagovoli pošiljati v Celovec pod napisom: Upravništvu „Mira“.

Kdor list zanaprej noče več prejemati, uljudno prosimo, naj blagovoli poslati prvo številko nazaj, da vemo, v kolikih iztisih imamo list tiskati. — One častite naročnike, ki so z naročnino še za l. 1889. na dolgu, pa prosimo, da se spomnijo svoje dolžnosti ter nam dotični znesek pošljejo ob enem z novo naročnino.

Bog blagoslovi naše delovanje tudi v tekočem letu in daj nam doseči za milo našo slovensko stvar boljših uspehov, nego v letu preteklem.

Lastništvo in uredništvo.

Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, župnik v Podklostru. — Odgovorni urednik Filip Haderlap. Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu.